

# De Eraut

van de

## Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 30 Augustus 1896. N°. 975.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.  
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE, Abonnementen en Advertentieën aan den Uitgever J. A. WORMSEIJ, Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.  
Inzendingen die later dan Dinsdag v. s. namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementsprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.  
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.  
Advertentie: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elk regel meer 15 Cent.  
Aanvragen en vermelding van liefdegaven en Verzeningen 10 Cent p. regel.

### „Een ketterschen mensch verwerp.“

Verwerp eenen ketterschen mensch na de eerste en tweede vermaning. Tit. 3: 10.

De naam en het woord van *ketter* geldt nog steeds als brandmerk. Al is het toch dat allerlei geesten in Christus' kerk, die niet uit God, maar uit de wereld zijn, er eer spel dan misdrijf in zien, om „ketters“ te wezen, toch verzetten ze er zich nog altoos hartstochtelijk tegen, als men hen „ketters“ noemt.

Het sterkst echter komt de ongunstige betekenis van den naam „ketter“ uit in het werkwoord „verketteren“.

Immers de rollen zijn allengs vlak omgekeerd.

Oudtijds gold het voor eerbaar en plichtmatig, dat men iemand, die ketter was, dan ook als zoodanig bestreed, en met hem brak. Thans daarentegen stelt meer dan één er zijn eere in een „ketter“ te wezen, maar wordt het half als een misdaad beschouwd, zoo iemand het van hem durft zeggen.

Te durven uitspreken, dat iemand een „ketter“ is, heet thans iemand „verketteren“, en hiera acht men dat een geestelijke hoogmoed, een aanmatiging, een koude liefdeloosheid spookt, die niet scherp genoeg kan worden veroordeeld.

Wie ketter is, wordt heden ten dage toegejuicht; maar wie een ander durft „verketteren“, bezwijkt onder de algemeene verfoeling.

Dit nu is te verklaren uit de historie. Zoolang men een „ketter“, na eerste en tweede vermaning, eenvoudig buiten de kerk sloot, lag hierin iets zeer natuurlijks. „Wie niet in de kerk van Christus thuis hoort, en bleef hij er in, die kerk bederven zou, moet van de Christelijke gemeenschap worden afgesneden.“

Zoo leert het de Schrift. En ook, niets dat meer vanzelf spreekt. Maar hierin kwam een keer, toen men den „ketter“ niet alleen buiten de kerk sloot, maar ook van het eerbaar graf, van den maatschappelijken kring, en ten slotte van de wereld en van het leven afsneed.

Toen kwam de ure van kerker, schavot en brandstapel.

Hier toe zou het nooit gekomen zijn, indien de kerk een plaats voor het hol van haar voet, in, en ten deele naast de wereld had gezocht. Maar toen de kerk er ten slotte toe overging, om heel het leven der maatschappij, ja, de wereld zelf onder haar heerschappij te trekken, toen was de kerk overal, bleef er buiten de kerk geen plek of plaats voor den ketter over, en moest men ten slotte „om hem uit de kerk te bannen, hem wel wegdoen uit de wereld, d. i. hem het leven benemen.“

Heel de vervolging van de ketters aan lijf en leden worteld dan ook in de valsche opvatting, alsof er naast den kring der bijzondere genade, d. i. de kerk, geen kring van algemeene genade, d. i. de maatschappij, voor den uitgeworpene overbleef.

Daaruit nu is het te verklaren, dat „iemand verketteren“ een zin en klank verkreeg, als wilde men den ketter niet alleen buiten de kerk sluiten, maar ook in zijn persoonlijke vrijheid aantasten, en in dien zin staat „verketteren“ metterdaad gelijk met misdaad.

Om meeningen, overtuigingen of denkbeelden iemand uit het leven weg te nemen, komt Gode alleen toe, niet den mensch.

Judas, en zoo ook later Ananias en Saffira, en ook Herodes bezweken onder het oordeel Gods, niet van de overheid.

Aan dit zondig bedrijf, dat voor ons Gereformeerden vooral in den brandstapel van Servet zijn pijnlijke nawerking had, is thans paal en perk gesteld.

Niet dat het standpunt is opgegeven, van waar men tot dat zondig bedrijf kwam. Integendeel, Rome staat op dat standpunt nog. En als het Protestantisme maar eerst de wereld uit was, en weer alle Christenen in den schoot der dusgenaaide „alleen zaligmakende“ kerk waren teruggeleid, zou, als de overheid wilde medewerken, geheel diezelfde theorie opnieuw haar toepassing vinden.

Dat Rome zich thans stil houdt, is een zich schikken naar de omstandigheden, niet een erkennen, dat ze miszag. En de strijd ook in onze kerken over Art. 36 gevoerd, en nog te voeren, komt uitsluitend neer op de vraag, of wij Gereformeerden hetgeen van die Roomsche theorie in onze Belijdenis overbleef, door valsche Conservatisme zullen handhaven, of (wel, met helder bewustzijn, als in strijd met Gods Woord zullen uitbannen.

De kerk in de wereld, of wel de wereld in en onder de kerk, aldus staat de tegenstelling.

Het geschil raakt geen bijzaak, maar een der fundamentele beschouwingen van heel de Openbaring.

Klare, duidelijke belijdenis nu is op dit punt voor Christus' kerk daarom zoo hoog noodig, omdat gemis aan helderheid ten deze het verzet der kerk tegen de ketterij verzwakt, en almeer het denkbeeld ingang doet vinden, alsof de kerk de velerlei ketters niet te oordeelen, niet te vermanen, en ten slotte niet uit te bannen, maar veelmeer ze te dulden en te eeren had.

De jammer van het Hervormd Genootschap is uit die valsche meening opgekomen.

Leervrijheid toch is de betooverende phrase, waaronder dat dulden en eeren van alle ketterij, in plaats van ze te oordeelen en uit te bannen, insluip. En de Ethische richting, die ten deze het oordeel der eigen consciëntie voor het oordeel der kerk in de plaats schoof, en aldus de belijdeniskerk in de belijdenis der gemeente wilde doen ondergaan, werkte, tegen haar oorspronkelijke bedoeling, machtiglijk mede, om dit kwaad ingang te doen vinden.

De kerk van Christus worteld wel in het leven, en geniet wel door het mystiek gevoel, maar haar uitkomen naar buiten eischt een positie nemen in de wereld van het bewustzijn, in de beschouwing, in het denken. En daarom kan ze er niet zijn zonder Christelijke leer.

In het Paradijs zelf is de bijzondere genade niet met leyen of gevoel, maar de openbaring van het Woord begonnen.

En dit nu kon niet anders, omdat het Scheppings-reëliet is.

Eerst sprak God: „Daar zij licht,“ en toen kwam het licht.

De Heilige Schrift laat op dit punt dan ook geen plaats voor twijfel.

Zij predikt orde, maar op beding dat de orde zij en blijve: Ten eerste zuiver, daarna vreedzaam.

Zij stelt het aan de kerk ten onatwijsbaren plicht, niet allerlei geesten te gelooven, maar te onderzoeken of zij uit God zijn, en spreekt duidelijk uit, dat wie b. v. in de leer der Vleeschwording doctisch fel gaat, niet uit God is, maar uit den Antichrist.

Ze zegt u, dat de „ketters“ moeten ontstaan, opdat de echte belijders openbaar worden, en het altoos tot een uitscheiding kome.

Ze verbiedt u een ketterschen leeraar, als zoodanig, in uw huis te ontvangen, en hem den groot des vredes te geven.

En, om alle onzekerheid op te heffen, gelast ze u zelfs, den ketterschen mensch, na mislukte aanwending van den eersten en tweeden trap der Christelijke tucht, uit te werpen.

Onbegrijpelijk is het dan ook, hoe vele „lieve Christenen“ en „lieve Christinnen“ met deze duidelijke, klare, pertinente uitspraak en last der Heilige Schrift voor oogen, nochtans vlak hierna in strijd spreken, oordeelen en handelen kunnen.

Immers in vrij breedten Christelijken kring is een wezenlijk rechtzinnig leeraar thans voorwerp van spot en wrovel, terwijl leeraars met allerlei ketterij besmet, ingehaald en gevierd worden.

Dit leidt in andere kringen dan weer tot het even schuldige misbruik, om voor ketterij te gaan uitmaken, wat niets dan een verschil in de voorstelling der éne zelfde waarheid is.

Mozes, David, Jesaja, en zoo ook Paulus, Petrus en Johannes prediken, heel de kerk stemt het toe, de éne zelfde waarheid Gods. Edoch, in de voorstelling der éne waarheid verschillen ze zeer in het oog loopend. De één vult den ander aan. En zoo eerst verkreeg de Openbaring die rijke veelvormigheid, waarin voor de Schrift het mysterie harer wonderen kracht ligt.

Zult ge nu Johannes verketteren, omdat hij dezelfde waarheid van een andere zijde in het licht stelt, dan Paulus?

Niemand die er aan denkt.

Dan echter volgt hieruit voor de kerk van Christus ook de zetregel, dat ze deze veelzijdigheid van den rijkdom der voorstelling van de waarheid, niet afzijdig, maar veelmeer er voor denken moet.

En zegt ge nu: „Goed en wel, maar dan kan ook allerlei ketterij binnensluipen onder het valsche voorgeve, dat ze slechts een andere voorstelling geeft“, dan is dit volkomen waar, en vloeit hieruit de zeer ernstige plicht der kerk voort, om, al zijn niet alle druiven van den echten wijnstok eender, zoodat er witte en blauwe, gewone en mis-

kadel druiven zijn, altoos scherp tusschen den wijnstok en den wilden wingerd te blijven onderscheiden.

Juist hiertoe nu is noodig, dat het perspectief niet te loer ga, d. w. z. dat men behoorlijk onderzoekte, hoe de onderscheidene deelen en stukken onzer Belijdenis onderling vertakt zijn, en met stam en wortel samenhangen.

En hierin juist schiet de blinde ijver van den conservatieven iker tekort.

Hij ziet geen onderscheid. Alle stukken en deelen hebben voor hem hetzelfde gewicht. Het verschil tusschen blad en bloesem enerzijds, en tak en stam en wortel anderzijds is voor hem te loer gegaan.

Hieronder zou de kerk dan ook bezwijken. Maar haar verheerlijkt Hoofd leeft, en erbmert zich over haar.

En zoo geeft hij aan zijn heiligen door den Geest keurende gewaarwordingen, wat maakt dat de heiligen de geesten proeven, en dat de geestelijken alle ding onderscheiden.

Iets wat de kerk niet van haar plicht tot verstandelijk keuren ontslaat, maar integendeel haar bekwaam moet, om tot plichtsbetrachting ook op dit punt te komen.

### Officiële Berichten.

(Met verkorting uit het Kerkblad van 28 Augustus).

#### Generale Synode van de Gereformeerde kerken in Nederland te Middelburg.

Dinsdagmorgen 18 Augustus.

##### 9de Zitting.

De vergadering, op de gewone wijze geopend, vangt, nadat de orde van werkzaamheden is vastgesteld, aan met een gedeelte van het praedie van de Commissie in zake, de rubrieken van het Agendum A. C. D. M.

Deze commissie, bestaande uit de broeders Ds. Littooi, Dr. Wagenaar, Ouderling Kolkert, Ouderling Kok, Prof. Wielenga, Prof. Geesink, brengt bij monde van Dr. Wagenaar haar rapport uit.

Aangenomen wordt de conclusie in zake A. 1, om niet op dit verzoek in te gaan, n. l. ter benoeming van deputaten, om een onderzoek in te stellen naar wat wij volgens Gods Woord in onze Belijdenisschriften over verschillende bij name genoemde leerstellingen punten hebben te denken.

Aangenomen wordt de volgende conclusie op A. No. 2, dat het recht van ondertekening der formulieren met graven niet kan worden geschorst; maar dat bij eventuele concrete gevallen de Classis heeft te oordeelen en dat niet de verkeerde gewoonte kome, om eenig graven tegen artikelen der Belijdenis te verwijzen of stilzwijgend te doen gelden.

Het verzoek om deputaten te benoemen voor deze zaak, werd niet ingewilligd.

Omtrent C. 1: het doen bezorgen van den authentiek tekst van de Formulieren van Eenigheid en de liturgie werd besloten, waar reeds in deze richting van bevoegde zijde gearbeid werd, dit punt aan te houden, opdat het op de eerstvolgende Synode gebracht worde.

Over C. 2 werd het advies der Commissie aangenomen, n. l. niet in het verzoek van de Classis Haarlem te treden, als niet overtuigd van de wenschelijkheid eener voltrekte en door de Synode voorgeschreven uniformiteit in dezen.

Een particulier schrijven van een ouderling over de 3de Doopvraag komt niet in behandeling, wijl het niet langs den wettigen kerkelijken weg ter Synode kwam, en wordt voor kennisgeving aangenomen.

Ds. Bos leest een rapport voor in zake Hollandscheveld, welks geschil ter behandeling was opgedragen geweest door de vorige Generale Synode aan drie Deputaten en bevestigend was opgelost.

Na veel discussie over de conclusie van de praedieerende Commissie in zake D. 2 van het Agendum, aldus luidende: dat in beginsel nageleefd worde Art. 47 D. K. O.; dat men ditmaal niet verder er op inga, en zijwaarts of de verschillende Provincien op een volgende Synode voorstellen zullen indienen, wordt dit voorstel van Drente door de afgevaardigden der Provincie ingetrokken.

Dinsdagmiddag.

##### 10de Zitting.

Wijl het den voorgaanden dag 40 jaar was geleden, dat de medeafgevaardigde Ds. W. H. Gispén de bediening des Woords aanvaardde mocht in de Gereformeerde kerk van de Lier, wordt hem de hartelijke gelukwenschen gebracht bij monde van den praeses, wat door Ds. Gispén even hartelijk en gevoelvol wordt beantwoord.

Het woord wordt nu gegeven aan de buitenlandsche afgevaardigden Reverend Campbell en Mr. Barger uit Engeland en Prof. Jager van Embden, welke broeders respectievelijk worden beantwoord door Ds. Lion Cachet en Prof. Wielenga.

Thans verkrijgt Prof. Mr. D. P. D. Fabius het woord, ter toelichting van het schrijven van het Curatorium der Inrichting voor Gymnasium Onderwijs der Gereformeerden grondslag te Zetten.

Op punt F. 1, wordt de conclusie der praedieerende Commissie voor tucht en geschi-

len, bestaande uit de broeders Ds. Bos, Dr. Hania, Ds. Hulsebos, Ds. Offringa, Ouderling Van Bieck, Ouderling Van der Hoogt, Ouderling Mulder, Ouderling Vermeulen, Prof. Geesink, Prof. Lindeboom en Prof. Noordzij, aangenomen, aldus luidende:

Der Generale Synode, intact latende Art. 82 K. O., komt het zeer gewenscht voor, dat bij vertrek van leden eener Gereformeerde kerk, door den kerkeraad, die tot dusver het opzicht oefende, ten spoedigste bericht van vertrek, zoo mogelijk met opgave van het juiste adres, gezonden worde aan den kerkeraad, onder wiens ressort zij komen te wonen.

Op een der bezwaarschriften, voorkomende onder letter F., wordt naar de conclusie der Commissie gehandeld.

Op D. 4 wordt de conclusie aangenomen, dit voorstel ter zijde te leggen.

Op D. 5 wordt het advies aanvaard door de Generale Synode, geene nadere toelichting aangaande Art. 19 D. K. O. te geven, terwijl op D. 6 niet de conclusie der Commissie wordt aangenomen, maar besloten in zake dit verzoek af te wachten de nadere behandeling van andere voorstellen op dezelfde zaak, Art. 22 D. K. O. betrekking hebbende.

De vergadering van dezen dag wordt door den praeses gesloten op de gewone wijze.

Woensdagmorgen 19 Augustus.

##### 11de Zitting.

Na gewone opening door den praeses wordt het praedie in zake de Zending uitgebracht met deszelfs conclusien besproken.

De conclusien luiden aldus:

1e. dat uwe vergadering het beginsel, gelijk dit door de meerderheid van deputaten in het u bekende rapport neergelegd en verdedigd is, niet als leidend beginsel voor de regeling van den arbeid der Zending aanvaardt;

2e. dat zij het plan, door de minderheid ontworpen, gelijk het daar ligt, niet voor verwezenlijking vatbaar houde;

3e. dat zij, alvorens tot het ontwerpen van een regeling over te gaan, zich wil uitspreken over de beginselen en grondtrekken, die zullen behorende gevolgd te worden;

4e. dat zij, indien mogelijk, althans het in schets brengen van die grondtrekken nog in deze Synodale samenkomst ten einde poge te brengen en deputaten aanwijze om haar hierin te dienen;

5e. dat zij, indien het ondoenlijk bleek, in conformiteit aan deze vast te stellen grondtrekken, nu reeds een volledige regeling te ontwerpen, aan dezelfde deputaten opdraagt, maar regelen van overgang voor te dragen.

Uitvoerig verdedigt thans Ds. Feringa het rapport van de meerderheid der deputaten en bestrijdt stuk voor stuk het ingediende rapport van praedievis. Daarna brengen de broeders Ds. Gispén en Ds. Lion Cachet eenige bedenkingen in, die door Prof. Rutgers worden besproken en beantwoord.

Woensdagmiddag.

##### 12de Zitting.

Het woord wordt eerst verleend aan de buitenlandsche afgevaardigden: Prof. Spencer en Reverend Morton van de United original secession church of Scotland.

De eerste gaf in zijn groot tevens een kort en treffend historisch overzicht van de verplichtingen, die Schotland en Nederland wederkeert aan elkander hadden, vooral op het stuk der waarheid en der belijdenis.

Ds. Lion Cachet beantwoordt op verzoek van den praeses in hartelijke bewoordingen de beide broeders uit Schotland.

De discussie over het uitgebrachte rapport in zake de Zending wordt voortgezet. Hieraan wordt deelgenomen door de broeders Ds. Van der Valk, Ds. Lindeboom, Dr. Wagenaar, Ds. Feringa, Ds. Bos, Dr. Van Goor, Ds. Littooi, Prof. Lindeboom, Ds. Gispén, welke laatste het gesprokene van 'smorgens eenigszins opheldert.

De weinige minuten, die nog overbleven, werden gegeven aan Prof. Kuiper, om een antwoord te nemen met de verdediging van het uitgebrachte rapport van praedievis. De exegese van Handelingen 13, 14, 15 door de meerderheid der deputaten in hun rapport gegeven, werd nader onderhanden genomen en eene geheel andere van de bewuste verzen gegeven.

De voorzitter sluit de vergadering van dezen dag met dankzegging.

Donderdagmorgen 20 Augustus.

##### 13de Zitting.

Na opening door den praeses zet prof. Dr. A. Kuiper de verdediging voort van het rapport, uitgebracht door de Commissie van praedievis, in zake de Zending onder Heidenen en Mohammedanen. De geheele morgenzitting wordt hierdoor ingenomen.

Donderdagmiddag.

##### 14de Zitting.

Het woord wordt gegeven aan twee buitenlandsche afgevaardigden van de Ref. Church in Amerika, Reverend G. Bishop en Reverend B. van Ess.

Beiden worden op verzoek van den praeses door Prof. Kuiper beantwoord, die in zijn antwoord o. a. den broeders uit Noord-Amerika wees op de Hollanders in Argentinië, Zuid-Amerika en hen in hun armoede en noodden vooral der Gereformeerde kerken in Noord-Amerika aanbeval.

Aan de orde wordt gesteld het rapport namens de Commissie van praedievis door Ds.

Goedbloed uit te brengen, in zake de kas voor Emerituspredikanten, predikants-weduwen en -wezen, welke commissie bestaat uit Ds. Dijkstra van Joure, Ds. Goedbloed, de ouderlingen Van Drimmelen, Fokkink en Lauwerse en de adviseerende leden: Prof. Bavinck en Prof. Biesterveld.

De conclusien luiden aldus:

1e. dat het beginsel, uitgesproken in Art. 13 D. K. O., worde gehandhaafd;

2e. dat de plaatselijke kerk, die in de verzorging van haar Em. predikant, predikantsweduwe en wezen zelf niet kan voorzien, en daardoor hulpbehoevend geworden is, ondersteuning ontvang van de Classis, de Prov., en zoo noodig van de gezamenlijke kerken;

3e. dat de gezamenlijke kerken voor dat doel eene kas hebben, onder beheer van Deputaten Synodi, waartuit het ontbrekende worde aangevuld;

4e. dat de Generale Synode aan de Deputaten opdrage jaarlijks aan de Provinciale Synoden mede te deelen, wat door iedere Provincie naar draagkracht harer kerken behoort te worden bijgedragen voor de Generale kas;

5e. dat door Deputaten Synodi, aan wie het beheer van de Generale kas is opgedragen, aan iedere kerk, die steun behoeft, zal worden uitgekeerd wat nog ontbreekt, na aftrek van hetgeen zij zelf bijbrengt, vermeerderd met die van Classis en Provincie, om aan haar emeritus predikant te kunnen uitbetalen f. 600 jaarlijks; aan eene predikants-weduwe, zoolang zij weduwe blijft, f. 500 's jaars en f. 50 voor ieder kind beneden het 20ste jaar; f. 200 voor een wees alleen en bij meerdere wezen voor de oudste f. 200, plus f. 50 voor ieder andere, alles berekend voor hen, die beneden de 20 jaren zijn.

Dr. H. H. Kuiper brengt namens Deputaten voor de algemeene kas voor emeritus predikanten enz. verslag uit en licht het ingekomen rapport der Deputaten toe.

Ds. Littooi, Ds. Hulsebos, Ds. Oosten en ouderling Mulder komen in enkele zaken tegen het praedievis en enkele conclusien op, tevens het voorstel van de Provinciale Synode van Zeeland toelichtend, terwijl het rapport der praedieviserende Commissie door Prof. Biesterveld en Prof. Rutgers wordt verdedigd.

De praeses sluit hierop de vergadering van dezen dag met dankzegging.

Vrijdagmorgen 21 Augustus.

##### 15de Zitting.

Na de gewone opening door den praeses wordt aan Prof. F. L. Rutgers gelegenheid gegeven, het rapport van praedievis uit te brengen in zake de inrichting van de Theologische School te Kampen, over hetgeen dienaangaande is voorgesteld in het rapport in zake de opleiding van aanstaande Dieneren des Woords en in het Curatoren-voorstel, terwijl aan deze Commissie tevens was opgedragen te adviseeren over het voorstel van de Curatoren van het Gereformeerde Gymnasium te Zetten. De Commissie van praedievis bestond uit Ds. Gispén, Ds. Hessels, ouderling Dijkhuis, ouderling Kampstra, ouderling Muijswinkel, Prof. Rutgers en Prof. Wielenga.

De conclusien van dit rapport waren in hoofdzaak: Deputaten te dechargeeren voor den verrichten arbeid; eenige wijzigingen te brengen in het curatorenvoorstel en het dan zoo gewijzigd aan te nemen. In het opschrift van het eerste reglement zou de Commissie wijziging wenschen en willen lezen: Gymnasiale opleiding verbonden aan de Theologische School; in art. 14 invoege willen: „Bij wijze van uitzondering“ terwijl op de art. 5, 7, 11, 12, 15 en op de art. 6, 8, 14, 16, 18 van het reglement voor de Theologische School eenige wijziging wordt voorgesteld of aanvulling, en ten slotte de laatste conclusie luidt: om het Curatorium van het Gereformeerde Gymnasium te Zetten te antwoorden, dat men na ernstige overweging tot de slotsom is gekomen, de thans aanhangige betere regeling te Kampen geen 3 jaren uit te mogen stellen.

Het rapport en de conclusien zullen op verzoek der Synode gedrukt worden en later de bespreking er van volgen.

Thans komt aan de orde het rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden.

Prof. A. Kuiper brengt het rapport namens de Commissie van praedievis uit, eerst daarin wijzend op den verrichten arbeid en het gevoerd beheer, daarna ingaande op de voorstellen van deputaten en de motieven voor hun arbeid in het rapport aangegeven, eindelijk komend tot de volgende eenigszins door de vergadering gewijzigde en aangekomen conclusien:

1e. Den deputaten dank te zeggen voor den verrichten arbeid en dien goed te keuren;

2e. Rekening en verantwoording goed te keuren en de broeders te dechargeeren;

3e. Deputaten te machtigen archief en gelden ter hand te stellen aan de te benoemen deputaten;

4e. te ontraden de geldbelegging in één fonds;

5e. de voorgestelde resolutien uit te stellen tot er een man opsta, die de uitvoering mogelijk make;

6e. aan deputaten op te dragen zooveel mogelijk in aansluiting aan de kerkeraden te arbeiden, en dezen ook financieel te steunen en tevens zoo mogelijk een colporteur van Bijbels en geschriften aan te stellen;

7e. Opnieuw deputaten te benoemen onder den naam van deputaten voor de Zending onder de Joden en dit getal van 5 op 3 te stellen.

Na bespreking en aanneming dezer conclusien, wordt de discussie voortgezet over de conclusien in zake de kas voor emeritus predikanten enz.

Ds. Littooi wil in conclusie 2 ingevoegd zien, in overleg met de Classis, dat wordt aangenomen.

Ds. Gispén dringt sterk op aanneming der conclusien aan. Dr. Hania wenscht, namens de